

– для дослідження НП та ПММ, які знаходяться на предметах-носіях, потрібно, якщо це можливо, направляти на експертизу предмети разом з НП та ПММ (одежу, зброю, окремі деталі транспортних засобів), забезпечуючи збереження та локалізацію нашарувань на них, а також герметичність упаковки цих предметів;

– при необхідності зняття нашарувань НП та ПММ з предметів-носіїв потрібно використовувати для них скляну тару, в крайньому випадку поліетиленові пакети. Якщо для зняття зразків НП та ПММ з поверхонь використовуються ватні або марлеві тампони, їх слід упаковувати як предмети-носії, а також обов'язково надавати на експертне дослідження чисті (контрольні) зразки цих матеріалів;

– зразки твердих НП та ПММ слід поміщати в поліетиленові пакети;

– необхідно обережно поводитись з речовими доказами, на яких припускається наявність НП та ПММ (в момент вилучення вони не виявлені органолептично або мають слабкий запах НП). Такі речові докази потрібно негайно герметично упакувати та відправити на експертизу.

Більшість НП володіють здібності швидко змінювати властивості. До таких НП в першу чергу відносяться палива та розчинники. В процесі зберігання в природних умовах, особливо у відкритому стані, вони втрачають свої легколеткі компоненти. Такі об'єкти володіють малим ідентифікаційним періодом та можуть стати непридатними для вирішення експертних задач. А тому, чим швидше будуть вилучені, герметично упаковані та надані на дослідження речові докази, тим ефективніше буде їх експертне дослідження.

Список використаних джерел

1. Криминалистическое исследование нефтепродуктов и горючесмазочных материалов / Под. ред. И. А. Золотаревской. – М.: ВНИИСЗ МЮ СССР, 1989. – Вып. 2. – 177 с.

Добко Степан Володимирович,
завідувач сектору дактилоскопічного обліку
відділу криміналістичних видів досліджень
Тернопільського НДЕКЦ МВС;

Грабовська Вікторія Володимирівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Розвиток України як правової держави неможливий без ефективної діяльності судової гілки влади. Суд займає досить важливе місце у кримінально-процесуальній діяльності, так як він є суб'єктом змагального кримінального судочинства. У кримінальному судочинстві суд не лише забезпечує виконання сторонами покладених на них законом завдань, а й спрямовує свою діяльність на пошук

об'єктивної істини. Зокрема, завданням суду у кримінальному доказовому судочинстві, в свою чергу, виступає обов'язок підвести підсумки доказової діяльності сторін, а також остаточно визначити, що є істинним у даному провадженні.

Принципи побудови судової системи України (підсудність) дають змогу належним чином вирішувати справи по суті, запобігаючи виникненню колізій та прийняття неправомірних рішень. На основі таких принципів кожен суд розглядає справу, відповідно до його компетенції. Окрім цього законодавство передбачає і випадки співпраці судів, тобто у разі, коли певні помилки все ж сталися, суд передає кримінальне провадження на розгляд іншому суду [1, с. 19–20].

Концепція судово-правової реформи 1992 року започаткувала судову реформу та відіграла важливу роль у становленні в Україні незалежної судової гілки влади в рамках системи поділу влади в демократичному суспільстві.

Черговими кроками у реформуванні судової влади стали «мала судова реформа» 2001 року та прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів» у 2010 році. Верховна Рада України у 2012 році, прислухаючись до пропозицій суддівського співтовариства та рекомендацій міжнародних організацій, почала удосконалювати норми чинного Закону України «Про судоустрій і статус суддів» з метою зміцнення правових гарантій незалежності суддів.

В цілому початковий період реформ характеризувався закріпленням базових світових стандартів незалежності суддів і самостійності судової влади в Україні. Але незважаючи на позитивні законодавчі зміни, ідея побудови незалежної судової системи фактично ігнорувалася вищими органами влади. Політичні сили використовували суди у власних інтересах, в системі процвітала корупція, а судова влада стала фінансово залежною від виконавчої влади.

Так, в червні 2012 року Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій незалежності суддів» [2]. Позитивними положеннями цього закону є: зміна процедурних питань обрання суддів, спрямованість на спрощення процесу обрання суддів, а також запровадження можливості вчасного обрання судді до закінчення п'ятирічного строку його повноважень.

Однак, незалежно від змін які відбуваються в судовій системі нашої країни, зберігаються питання, які потребують свого вирішення. Такими питаннями є:

- визначення на законодавчому рівні органу (або посадової особи), що має право представляти судову владу загалом у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами і міжнародними організаціями;

- впровадження до чинного законодавства дієвих механізмів притягнення до відповідальності (в тому числі кримінальної) осіб, які перешкоджають здійснювати правосуддя та виявляють неповагу до суду.

Проблема фінансування судових органів за залишковим принципом існує усі роки існування сучасної української держави. Без її кардинального вирішення неможливо забезпечити належний рівень незалежності судової влади, обмеження зовнішнього впливу на процес правосуддя.

Метою реформи, яку було розпочато у 2014 році після Революції гідності та позачергових виборів Президента України, було привести судочинство України до європейських стандартів та забезпечити захист прав, свобод та законних інтересів громадян шляхом своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Була створена Рада з питань судової реформи – консультативно-дорадчий орган при президенті України. До її складу увійшли міністри, голови судів, юристи, правозахисники, науковці, громадські діячі.

Завданнями Ради стали:

- підготовка пропозицій щодо стратегії реформування судоустрою та судочинства;
- налагодження взаємодії державних органів, громадянського суспільства та міжнародних організацій з питань підготовки судової реформи;
- моніторинг впровадження та аналіз ефективності реформи;
- інформування громадськості та міжнародної спільноти про хід реформи [3].

Судова реформа вимагала внесення змін до Конституції України, а також до низки законів, пов'язаних із системою судочинства. Розробкою змін до Основного Закону зайнялася Конституційна Комісія, створена указом президента в квітні 2015 року. 2 липня 2016 року Верховна Рада прийняла зміни до Конституції: їх підтримали 335 депутатів при необхідному мінімумі в 300 голосів. Також в цей день було прийнято Закон «Про судоустрій і статус суддів» [4].

У результаті судової реформи, яка стартувала після прийняття в червні 2016 року Закону «Про судоустрій і статус суддів», був створений новий Верховний Суд.

З дня початку роботи Верховного Суду припинили свою діяльність Верховний Суд України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України та Вищий адміністративний суд України. Було створено два вищі спеціалізовані суди – Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд.

Суди загальної юрисдикції замінені окружними загальними судами з прив'язкою до адміністративно-територіальним поділом України на округи. Також ліквідовано обласні апеляційні суди та створено апеляційні суди в округах.

Суди були і залишаються соціальною інституцією з одним із найнижчих рівнів довіри.

Судова реформа, розпочата після Революції Гідності, не принесла бажаних результатів. Менше 1 % громадян вважають її повністю успішною.

Новостворений Верховний Суд так і не став по-справжньому новим. Майже 80 % його складу – старі судді, щонайменше 29 суддів, за висновками Громадської ради доброчесності, не відповідають критеріям доброчесності. Очільниками Верховного Суду стали здебільшого колишні керівники вищих судів, що були ліквідовані. Попри численні заклики громадськості вдосконалити процедури добору й оцінювання суддів, вони залишилися практично незмінними.

Нездатність судів забезпечити справедливість не лише стає на заваді захисту прав людини, негативно відбивається на довірі до держави, а й ставить під загрозу прогрес в інших реформах.

Відповідно до цього, необхідно значною мірою переглянути ті процеси, які складають судову реформу в Україні, насамперед змінити підходи до формування органів суддівського врядування, відповідальних за її впровадження, з наданням вирішальної ролі незалежним громадським експертам. Також необхідно зосередитися на підвищенні стандартів підготовки правників і роздержавленні вирішення спорів.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. С.:ТОВ «БВП Нотіс», 2013 – 292 с.).

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій незалежності суддів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4874-17#Text>.

3. Рада з питань реформування судової системи України. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2003. Т. 5 : П–С. 736 с.

4. Закон України «Про судову систему і статус суддів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.

5. Закон України «Про статус суддів» від 15.12.1992 № 2862-ХІІ, що втратив чинність від 01.01.2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-12#Text>.

Зайка Сергій Олегович,

доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Затримання особи у кримінальному процесі України визначено як тимчасовий запобіжний захід. Швидке затримання особи підозрюваної особи у вчиненні кримінального правопорушення дозволяє реалізувати завдання кримінального провадження, визначені у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі за